

OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI
PORADNIK KONSUMENCKI

SPIS TREŚCI

Etapy postępowania upadłościowego dot. osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej (postępowanie konsumenckie)	55
Złożenie wniosku	55
Kto może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej?	55
Jak napisać wniosek o upadłość konsumencką?	66
Jak i gdzie złożyć wniosek o upadłość konsumencką?	66
Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości konsumenckiej	77
Ile kosztuje upadłość konsumencka?	77
Koszty upadłości konsumenckiej – wynagrodzenie syndyka	77
Upadłość konsumencka – koszty zatrudnienia pełnomocnika	88
Wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości	88
Zawiadomienie wierzycieli i zgłaszanie wierzytelności	88
Oszacowanie wartości i składników masy upadłości	99
Likwidacja składników masy upadłości	99
Podział uzyskanych funduszy	99
Plan spłaty wierzycieli	99
Umorzenie zobowiązań bez ustalania planu spłaty	1010
Zakończenie postępowania	1010
Wskazywanie wierzycieli we wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej	1010
Wskazywanie wierzycieli we wniosku o ogłoszenie upadłości	1010
Dowody wykazujące istnienie i wysokość wierzytelności	1111
Oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności	1111
Skutki podania nieprawdziwych lub niepełnych informacji	1111
Weryfikacja prawdziwości informacji wskazanych przez upadłego we wniosku o ogłoszenie upadłości	1111
Pierwsza ocena stanu majątku dłużnika	1212
Dokumenty przedkładane przez upadłego	1212
Wyciąg z rejestrów publicznych	1212
Skutki podania informacji niezgodnych z prawdą	1313
Darowizna nieruchomości przed ogłoszeniem upadłości	1414
Nieodpłatne rozporządzenie prawem przez osobę niewypłacalną	1414
Kompetencja syndyka	1414
Ochrona wierzycieli przyznana w Kodeksie cywilnym	1414
Pogłębienie stanu niewypłacalności	1414

Ocena dokumentów upadłościowych.....	1515
Skutek wytoczenia powództwa	1515
Brak przesłanek uznania czynności za bezskuteczną.....	1515
Współpraca upadłego z syndykiem do momentu zakończenia postępowania upadłościowego.....	1616
Zawiadomienie upadłego o ogłoszeniu upadłości.....	1616
Wykaz niezbędnych informacji i dokumentów.....	1616
Spotkanie w miejscu zamieszkania upadłego.....	1717
Informacje uzupełniające	1717
Sposób likwidacji majątku w konsumenckim postępowaniu upadłościowym	1818
Plan likwidacyjny	1818
Termin.....	1818
Zasada samodzielności syndyka	1818
Zawiadomienie wierzycieli oraz sądu	1919
Zakaz dokonania likwidacji w sposób obrany przez syndyka.....	1919
Wstrzymanie likwidacji.....	1919
Milcząca zgoda.....	1919
Upoważnienie upadłego	1919
Przeznaczenie funduszy na zaspokojenie wierzycieli	2020
Pokrycie kosztów likwidacji	2020
Plan spłaty – czym jest i co za sobą niesie.....	2020
Kryteria uznawania wierzytelności	2020
Fundusze masy upadłości przeznaczane na zaspokojenie wierzycieli.....	2020
Ustalanie miesięcznej kwoty zaspokojenia wierzyciela.....	2121
Doprowadzenie do upadłości lub istotne zwiększenie jej stopnia a okres planu spłaty	2121
Suma umarzanych zobowiązań.....	2121
Zgłaszanie zastrzeżeń.....	2222
Postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli	2222
Kwota wolna od zajęcia w postępowaniu upadłościowym.....	2222
Kwota podlegająca potrąceniu	2222
Ogłoszenie upadłości obojga małżonków	2323
Dwa wnioski, jedno pismo procesowe	2323
Połączenie spraw do wspólnego rozpoznania	2323
Przekazanie sprawy syndykowi.....	2424
Skutki ogłoszenia upadłości konsumenckiej	2424

Spięczenie majątku.....	2525
Poztywne skutki upadłości konsumenckiej.....	2525
ANKIETA DLA OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ	2727

ETAPY POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO DOT. OSOBY FIZYCZNEJ NIEPROWADZĄCEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ (POSTĘPOWANIE KONSUMENCKIE)

Postępowanie upadłościowe daje osobie niewypłacalnej nadzieję na oddłużenie. W jego toku dąży się przede wszystkim do jak najpełniejszego zaspokojenia wierzycieli, którzy w postępowaniu upadłościowym dokonali stosownych zgłoszeń, a jeżeli ich całkowite zaspokojenie okazuje się niemożliwe – z reguły postanawia się o umorzeniu zobowiązań upadłego niewykonanych w postępowaniu upadłościowym.

ZŁOŻENIE WNIOSKU

Wszczęcie postępowania upadłościowego następuje zawsze na wniosek uprawnionej osoby fizycznej – dłużnika, który nie jest już w stanie regulować ciężących na nim zobowiązań pieniężnych. Odpowiednio wypełniony wniosek, dłużnik prowadzący działalność gospodarczą lub zawodową składa w sądzie właściwym dla jego głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej lub zawodowej. W każdym innym przypadku właściwość ustala się na podstawie miejsca zwykłego pobytu, czyli miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Od wniosku należy uiścić stałą opłatę w wysokości 30,00 złotych (uiszczaną przelewem, w kasie sądu lub w formie elektronicznych znaków opłaty sądowej).

KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ?

Upadłość konsumencka ma pomóc osobie niewypłacalnej w wyjściu z zadłużenia. Z drugiej zaś strony służy zaspokojeniu, choć w minimalnym stopniu, wierzycieli. Co ważne, upadłość konsumencka nie jest obowiązkiem, a przywilejem, z którego dłużnik może skorzystać. Konsument nie jest ograniczony żadnym terminem do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej. Skorzystanie z instytucji upadłości konsumenckiej zależne jest od spełnienia warunków określonych w ustawie Prawo upadłościowe.

Upadłość konsumencka przeznaczona jest dla osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, które stały się niewypłacalne. Niewypłacalność zaś jest jedynie konsekwencją pewnych zdarzeń. Kto może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej?

- osoba fizyczna, która nie prowadzi działalności gospodarczej lub która zakończyła/zamknęła działalność gospodarczą (firma wykreślona z rejestru CEIDG),
- osoba niewypłacalna, czyli nieregulująca swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych od co najmniej trzech miesięcy.

JAK NAPISAĆ WNIOSEK O UPADŁOŚĆ KONSUMENCKĄ?

Wniosek składany jest na urzędowym formularzu określonym przez Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie określenia wzorów formularzy wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Jest on dokumentem niezbędnym do wszczęcia postępowania mającego doprowadzić do oddłużenia. Nieprawidłowo przygotowany, źle wypełniony, zawierający nieścisłości lub dane niezgodne z prawdą może skutkować oddaleniem, a tym samym utratą szansy na wyjście ze spirali zadłużenia. Do napisania wniosku należy więc odpowiednio się przygotować, zebrać wszelkie dokumenty potwierdzające okoliczności powstania niewypłacalności (np. rachunki za leczenie, faktury, a także wezwania do zapłaty itp.). Najważniejszym elementem jest uzasadnienie wniosku o upadłość konsumencką. To miejsce, w którym dłużnik wskazuje na okoliczności powstania niewypłacalności. Istotne jest wykazanie, że jej powstanie nie było celowe, ani że nie była ona skutkiem umyślności lub rażącego niedbalstwa. Przyczyny niewypłacalności grupuje w następujący sposób:

- strukturalne i makroekonomiczne (np. podatki, inflacja),
- kryzysy życiowe (np. wypadki, choroby, rozwody),
- brak umiejętności radzenia sobie z problemami finansowymi,
- czynniki etyczne oraz style życia (np. kredyt brany z konieczności przez osoby biedne albo kredyt brany przez osoby bogate w celu zapewnienia luksusowej konsumpcji),
- tradycje narodowe (kultura zadłużania się).

Pozostałe informacje to m.in. dane dotyczące dłużnika, a także wyszczególnienie długów, ich wysokości, lista wierzycieli (art. 491(2) ust. 4 ustawy Prawo upadłościowe).

Formularz wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dostępny jest w Internecie.

JAK I GDZIE ZŁOŻYĆ WNIOSEK O UPADŁOŚĆ KONSUMENCKĄ?

Prawidłowo wypełniony wniosek o upadłość konsumencką należy złożyć w Sądzie Rejonowym, w strukturach którego znajduje się wydział zajmujący się sprawami upadłościowymi, właściwym dla miejsca zamieszkania dłużnika. Wraz z wnioskiem należy dostarczyć potwierdzenie wniesienia opłaty sądowej w wysokości 30 zł. W szczególnych przypadkach dłużnik może zostać zwolniony z opłaty przez sąd. Dłużnika może reprezentować (zarówno przy składaniu wniosku, jak i dalej w toku postępowania) jego przedstawiciel ustawowy. Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej można złożyć także przez pełnomocnika, którym może być adwokat bądź radca prawny. Rzetelna wiedza i doświadczenia mogą okazać się nieocenione już podczas przygotowywania wniosku.

POSTĘPOWANIE W PRZEDMIOCIE OGŁOSZENIA UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Okoliczności wskazane przez dłużnika we wniosku podlegają weryfikacji na gruncie postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości konsumenckiej, które kończy się tuż przed wydaniem postanowienia o ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Prowadzący je sąd upadłościowy (tj. gospodarczy) bada przede wszystkim, czy zaistniały przesłanki ogłoszenia upadłości, w tym w szczególności stopień zawinienia dłużnika oraz jego faktyczną sytuację majątkową. W razie niespełnienia ustawowych przesłanek, sąd postanowi o odrzuceniu wniosku. Jeżeli zaś wniosek ów uzna za bezzasadny, należy spodziewać się jego oddalenia.

ILE KOSZTUJE UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA?

Pierwszą kwotą, którą dłużnik musi zapłacić, jest opłata sądowa wnoszona wraz z wnioskiem o ogłoszenie upadłości konsumenckiej (art. 76a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Wynosi ona 30 zł.

Jeśli upadający nie posiada wystarczających środków na jej pokrycie, może złożyć wniosek o zwolnienie z opłaty sądowej od wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). W przypadku uiszczenia wspomnianej opłaty, do wniosku dołącza się potwierdzenie dokonania wpłaty. Inne wydatki związane z upadłością to koszty postępowania po ogłoszeniu upadłości, w tym m.in. wynagrodzenie syndyka. Tak naprawdę ich wysokość nie powinna stanowić dla dłużnika problemu, ponieważ najczęściej koszty te pokrywane są z funduszy uzyskanych z masy upadłości. Jeśli nie są one wystarczające lub dłużnik nie posiada majątku, który można spieniężyć, może je tymczasowo pokryć Skarb Państwa (art. 491(7) ustawy Prawo upadłościowe). Następnie koszty postępowania mogą zostać ujęte w planie spłaty. Jeśli sytuacja finansowa dłużnika jest bardzo zła, sąd może zdecydować o umorzeniu kosztów postępowania po ogłoszeniu upadłości.

Podsumowując, można stwierdzić, że są dwie możliwości zwrotu kosztów do Skarbu Państwa:

- ze środków uzyskanych ze spieniężenia masy upadłości,
- podczas realizowania planu spłat.

KOSZTY UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ – WYNAGRODZENIE SYNDYKA

Jednym z kosztów postępowania po ogłoszeniu upadłości jest wynagrodzenie syndyka, które zgodnie z art. 4919 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe zależy od kilku czynników:

- wielkości funduszy uzyskanych z masy upadłości,
- stopnia zaspokojenia wierzycieli,
- nakładu pracy syndyka i zakresu podjętych czynności,
- stopnia skomplikowania postępowania,

- czasu trwania postępowania upadłościowego.

Art. 491(9) ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe określa jednak minimalne i maksymalne dopuszczalne wynagrodzenie syndyka. Oznacza to, że mieści się ono z reguły w przedziale od ¼ do dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale poprzedniego roku. W sytuacjach uzasadnionych sąd może ustalić wynagrodzenie syndyka do wysokości czterokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (większy nakład pracy, skomplikowane postępowanie, liczba wierzycieli). Co do zasady, wynagrodzenie syndyka wypłacane jest ze środków uzyskanych ze sprzedaży majątku upadłego, na podstawie postanowienia sądu i wydawanego najczęściej na zakończenie postępowania, tj. po złożeniu sprawozdania ostatecznego lub projektu planu spłaty wierzycieli lub informacji o istnieniu podstaw do wydania postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli albo postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli.

UPADŁOŚĆ KONSUMENCKA – KOSZTY ZATRUDNIENIA PEŁNOMOCNIKA

Dłużnicy często decydują się na pomoc pełnomocnika (adwokata lub radcy prawnego), co generuje kolejne koszty w postaci honorarium. Jego wysokość ustalana jest indywidualnie pomiędzy stronami. Koszty są zróżnicowane i zależą od kancelarii oraz miasta, w którym się ona mieści. Trzeba się jednak wówczas liczyć z wydatkami rzędu około kilku tysięcy złotych. Jednakże ze względu na to, że zarówno samo przygotowanie wniosku, jak i postępowanie może być trudne oraz stresujące dla dłużnika, warto zastanowić się nad pomocą specjalisty.

Ważne! Brak majątku nie stanowi przeszkody do ogłoszenia upadłości konsumenckiej.

WYDANIE POSTANOWIENIA O OGŁOSZENIU UPADŁOŚCI

Pozytywne rozpatrzenie wniosku kończy się wydaniem przez sąd gospodarczy postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Dniem jego skuteczności, jak i wykonalności jest data wydania postanowienia. Od tego momentu można mówić o upadłości konsumenckiej, o której informacja powinna zostać umieszczona w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Ogłoszeniu upadłości konsumenckiej towarzyszy zawsze automatyczne umorzenie wszelkich toczących się postępowań egzekucyjnych, o czym syndyka zawiadamia zainteresowanych komorników.

ZAWIADOMIENIE WIERZYCIELI I ZGŁASZANIE WIERZYTELNOŚCI

W treści postanowienia o ogłoszeniu upadłości sąd wyznacza syndyka prowadzącego postępowanie upadłościowe. To w jego gestii leży zawiadomienie wierzycieli wskazanych we wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej o ogłoszeniu upadłości danego konsumenta oraz określenie terminu na zgłaszanie przysługujących im wierzytelności (zazwyczaj jest to termin 30 dni od dnia obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości

w Monitorze Sądowym i Gospodarczym). Zgłoszenie wierzytelności przez danego wierzyciela stanowi gwarant uwzględnienia wynikającej z niej należności w planie podział lub spłaty wierzycieli (oczywiście pod warunkiem, że wierzytelność rzeczywiście istnieje i znajduje potwierdzenie w dokumentach upadłego).

OSZACOWANIE WARTOŚCI I SKŁADNIKÓW MASY UPADŁOŚCI

W toku prowadzonego postępowania syndyk weryfikuje prawdziwość informacji wskazanych przez dłużnika we wniosku. Dzięki temu zyskuje pełen obraz posiadanych przez dłużnika składników majątku – ruchomości i nieruchomości, które wraz z dniem ogłoszenia upadłości składają się na tzw. masę upadłości. Wykaz majątku posiadanego przez dłużnika ujmowany jest w ramach spisu inwentarza.

LIKWIDACJA SKŁADNIKÓW MASY UPADŁOŚCI

Na dalszym etapie postępowania upadłościowego, jeżeli w masie upadłości znajdują się jakiegokolwiek składniki majątku, syndyk sporządza plan likwidacyjny. W jego treści zawiera się proponowany przez syndyka sposób sprzedaży składników majątku upadłego, tryb oraz termin planowanej sprzedaży. Likwidacja nie jest bowiem niczym innym niż spieniężeniem posiadanych przez upadłego ruchomości i nieruchomości w drodze przetargu lub z wolnej ręki, a uzyskane z niej sumy przeznaczone są następnie na zasilenie funduszy masy upadłości.

PODZIAŁ UZYSKANYCH FUNDUSZY

Dzięki uzyskanym w drodze sprzedaży funduszom, syndyk może zaspokoić (przynajmniej częściowo) wierzycieli upadłego. Podział kwoty następuje w ramach planu podziału funduszy masy upadłości, który syndyk przedkłada sędziemu celem zatwierdzenia. Ów plan wskazuje stopień zaspokojenia każdego z wierzycieli uczestniczących w postępowaniu upadłościowym w zależności od przedmiotu zabezpieczającego jego wierzytelność, jej wysokości oraz ujęcia w określonej kategorii zaspokojenia.

PLAN SPŁATY WIERZYCIELI

Nie zawsze jednak w masie upadłości osoby fizycznej znajdują się składniki nadające się do sprzedaży i tym samym pozwalające na wpływ do masy upadłości jakichkolwiek funduszy. W tak nakreślonej sytuacji syndyk przygotowuje projekt planu spłaty wierzycieli, w którym bierze pod uwagę m.in. wydatki oraz możliwości zarobkowe upadłego. Taki projekt ustala przewidywane wpływy do funduszy masy upadłości oraz planowany okres płatności rat dokonywanych przez upadłego na rzecz wierzycieli. Konieczność ustalenia planu spłaty zaistnieje także, gdy co prawda nastąpiła likwidacja określonych składników masy upadłości, jednakowoż środki z niej płynące nie pozwoliły na pokrycie całości zobowiązań ciążących na upadłym.

UMORZENIE ZOBOWIĄZAŃ BEZ USTALANIA PLANU SPŁATY

Zdarzyć się może taka sytuacja, gdy wpływy do majątku upadłego są na tyle niskie, że pozwalają na pokrycie jedynie bieżących wydatków upadłego i nie może być mowy o dokonywaniu spłat w ramach planu spłaty. Jeżeli więc upadły nie jest zdolny do podjęcia pracy i zwiększenia wpływów do masy upadłości, sąd może rozważyć umorzenie ciężących na nim zobowiązań bez ustalania planu spłaty, co zakończy postępowanie w tym zakresie.

ZAKOŃCZENIE POSTĘPOWANIA

Wydanie postanowienia w przedmiocie ustalenia planu spłaty wierzycieli lub postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli jest jednoznaczne z zakończeniem postępowania upadłościowego. W treści wskazanych postanowień sąd określa wysokość umorzonych wierzytelności, a w pierwszym z nich precyzuje dodatkowo wysokość kwoty miesięcznej potrącanej na rzecz wierzycieli oraz okres dokonywania spłat (maksymalnie 36 miesięcy) ciężących na upadłym. Choć datą zakończenia postępowania jest dzień wydania postanowienia, to obowiązki upadłego nie kończą się wraz z nim. Jak już wyżej zostało wskazane, obowiązany jest on do regulowania ciężących na nim zobowiązań i to aż do momentu wykonania uchwalonego planu spłaty.

WSKAZYWANIE WIERZYCIELI WE WNIOSKU O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Wierzytelność jest uprawnieniem wierzyciela do żądania spełnienia przez dłużnika świadczenia określonej wysokości. Wśród wierzytelności znajdują się te określane mianem spornych. Mowa tutaj o takich należnościach, w stosunku do których toczony są procesy sądowe lub postępowania administracyjne tudzież których istnieniu albo wysokości dłużnik wyraźnie zaprzecza.

WSKAZYWANIE WIERZYCIELI WE WNIOSKU O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI

Osoba fizyczna znajdująca się w stanie niewypłacalności, ma prawo skorzystać z możliwości złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, który to dokument jest powszechnie dostępny na wzorze formularza urzędowego.

Obligatoryjnym elementem takiego wniosku jest m.in. wskazanie wierzycieli, względem których upadły dłużny jest należności, określenie ich wysokości oraz wskazanie terminu zapłaty. Przy czym wierzytelności dłużnika wobec banków i spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych ujęte powinny zostać w odrębnym punkcie. Forma wniosku wymaga także wykazania spisu wierzycieli oraz wierzytelności spornych zawierających dokładne wskazanie adresów wszystkich wierzycieli, których znalezienie i podanie leży w obowiązku dłużnika.

DOWODY WYKAZUJĄCE ISTNIENIE I WYSOKOŚĆ WIERZYTELNOŚCI

Na potwierdzenie ujętych we wniosku wierzytelności, dłużnik powinien załączyć wszelkie posiadane przez niego dowody potwierdzające okoliczności wskazane we wniosku. Wśród nich można wyróżnić choćby postanowienia sądowe opatrzone (lub nie) klauzulą wykonalności, nakazy zapłaty wydane w odpowiednim postępowaniu, czy postanowienia komornicze w przedmiocie prowadzonej egzekucji.

OŚWIADCZENIE POD RYGOREM ODPOWIEDZIALNOŚCI

Dłużnik składający wniosek musi pamiętać, że podpisuje go oświadczając prawdziwość wszelkich przedłożonych informacji. Zgodnie z przepisami Prawa upadłościowego, dłużnik taki musi się liczyć z faktem, że za podanie nieprawdziwych informacji we wniosku o ogłoszenie upadłości grozi mu kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Ta sama kara może zostać wymierzona dłużnikowi, który w trakcie trwania postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości podaje sądowi lub syndykowi nieprawdziwe informacje co do stanu swego majątku (art. 522 ust. 1 i 2 ustawy Prawo upadłościowe). Dodatkowo, dłużnik może zostać obciążony odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną na skutek podania nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 491² ust. 5b ustawy Prawo upadłościowe).

SKUTKI PODANIA NIEPRAWDZIWYCH LUB NIEPEŁNYCH INFORMACJI

Jeżeli więc dłużnik będąc świadomym co do liczby wszelkich ciążyących na nim zadłużeń, we wniosku o ogłoszenie upadłości nie wskaże wszystkich wierzycieli, musi liczyć się z tym, że syndyk dysponujący całą dokumentacją upadłościową, w tym zgłoszeniami wierzytelności oraz informacjami co do stanu majątkowego tej osoby, zawiadomi sąd prowadzący postępowanie upadłościowe, o ujęciu we wniosku niepełnych informacji co do osób wierzycieli i przysługujących im wierzytelnościom, co może zakończyć się pociągnięciem dłużnika do odpowiedzialności karnej oraz odszkodowawczej.

WERYFIKACJA PRAWDZIWOŚCI INFORMACJI WSKAZANYCH PRZEZ UPADŁEGO WE WNIOSKU O OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI

Sporządzając wniosek o ogłoszenie upadłości, dłużnik zobowiązany jest podać w nim swoje dane, wykaz swojego majątku z szacunkową wyceną, informację o osiągniętych przychodach w okresie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku, informację o kosztach poniesionych na utrzymanie dłużnika, informację o czynnościach prawnych dokonanych przez niego w przeciągu ostatnich 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku, a w końcu także poświadczyć o prawdziwości danych zawartych we wniosku. Raz złożone na wniosku oświadczenie dłużnika podlega kompleksowej weryfikacji wobec ogłoszenia upadłości, w trakcie prowadzenia postępowania upadłościowego.

PIERWSZA OCENA STANU MAJĄTKU DŁUŻNIKA

Z reguły po raz pierwszy ocena stanu majątku upadłego dokonuje się na spotkaniu pomiędzy syndykiem a dłużnikiem. Wówczas to upadły informowany jest o przebiegu postępowania, jego zasadach, długości oraz dokumentach wymaganych do przedłożenia, przy czym wizyta odbyta w miejscu zamieszkania dłużnika służy także oględnej ocenie zastałego stanu majątkowego.

DOKUMENTY PRZEDKŁADANE PRZEZ UPADŁEGO

Na przestrzeni całego postępowania upadłościowego upadły obowiązany jest także dostarczać syndykowi dokumenty i informacje konieczne dla potwierdzenia jego obecnej sytuacji. Wśród nich można wskazać konieczność przedłożenia umowy o pracę/o dzieło/zlecenie świadczącej o zatrudnieniu oraz wysokości wynagrodzenia, czy umowy najmu lub innego dokumentu, z którego wynika uprawnienie upadłego do korzystania z lokalu mieszkalnego. Syndyk, na odpowiednie zarządzenie sądu, zwyczajowo zobowiązuje upadłego także do wskazania numeru polisy ubezpieczeniowej na życie, numerów ksiąg wieczystych co do których upadły jest właścicielem/współwłaścicielem/użytkownikiem wieczystym, numerów rejestracyjnych pojazdów mechanicznych, których jest on właścicielem lub współwłaścicielem, przedłożenia zeznań podatkowych/zaświadczeń o wysokości osiągniętego dochodu za okres od roku, w którym powstało pierwsze zobowiązanie pieniężne prowadzące do niewypłacalności dłużnika oraz udzielenia informacji składnikach majątku o wartości powyżej 5 000,00 złotych zbytych (sprzedanych, darowanych) przez upadłego w okresie ostatnich pięciu lat, a także o posiadanych przez upadłego dokumentach świadczących o jego stanie oszczędności posiadanych w gotówce lub na rachunku bankowym na dzień złożenia oświadczenia. Syndyk może ponadto żądać wskazania sygnatur oraz stron postępowań administracyjnych, sądownoadministracyjnych, egzekucyjnych lub sądowych, których upadły jest lub był stroną, ze wskazaniem sądu lub organu przed którym toczy się postępowanie.

WYCIĄG Z REJESTRÓW PUBLICZNYCH

Informacje wskazane przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości podlegają ponadto weryfikacji w odpowiednich rejestrach publicznych. Wykonując zobowiązanie sądu, syndyk występuje z zapytaniami do odpowiednich instytucji.

W pierwszej kolejności jest to wniosek do **Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego** zawierający zapytanie, czy upadły jest współnikiem spółek handlowych, jak również czy w okresie dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości sprawował funkcję członka organu spółek handlowych i czy w stosunku do tych spółek ogłoszono upadłość.

Kolejno, odpowiedni wniosek kierowany jest do **Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych**, która to udziela odpowiedzi, czy upadły figuruje albo kiedykolwiek figurował w księgach wieczystych jako właściciel, współwłaściciel, użytkownik wieczysty, uprawniony z tytułu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu albo użytkownik nieruchomości.

Z wnioskiem o udzielenie informacji o upadłym syndyk występuje również do właściwego dla upadłego **Urzędu Skarbowego**. Ujawniane przez urząd w odpowiedzi na zapytanie informacje dotycząca zdarzeń mających wpływ na ocenę sytuacji majątkowej upadłego, w szczególności dotyczących okoliczności powodujących powstanie po jego stronie obowiązku podatkowego w okresie pięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Ostatnią już instytucją udzielającą syndykowi stosownych informacji jest **Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców**, która w odpowiedzi na kierowane zapytanie zaświadcza o tym, czy upadły figuruje, bądź w przeciągu roku od ogłoszenia upadłości figurował jako właściciel lub współwłaściciel pojazdów mechanicznych.

SKUTKI PODANIA INFORMACJI NIEZGODNYCH Z PRAWDĄ

Dzięki odpowiedziom spływającym na wnioski kierowane do wyżej wskazanych instytucji, syndyk uzyskuje potwierdzenie zgodności z prawdą oświadczeń upadłego. Niekiedy jednak zdarza się, iż wobec uzyskanej odpowiedzi dochodzi do ujawnienia zatajonego przez upadłego składnika majątku. Znane są także sytuacje, w których dłużnik pozostaje w błędzie co do aktualnego stanu prawnego w związku z czym oświadczenia przez niego złożone oparte były na mylnych założeniach.

Zgodnie z przepisami prawa upadłościowego, za podanie nieprawdziwych informacji we wniosku o ogłoszenie upadłości grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Ta sama kara może zostać wymierzona dłużnikowi, który w trakcie trwania postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości podaje sądowi lub syndykowi nieprawdziwe informacje co do stanu swego majątku (art. 522 ust. 1 i 2 ustawy Prawo upadłościowe). Dodatkowo, dłużnik może zostać obciążony odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną na skutek podania nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 491(2) ust. 5b ustawy Prawo upadłościowe).

O zaistnieniu sytuacji niezgodności z prawdą informacji wskazanych we wniosku syndyk informuje sąd, w mocy którego leży decyzja co do ewentualnego umorzenia postępowania upadłościowego.

Wskazanie, iż upadły nie posiada składników majątku podlega więc pełnemu sprawdzeniu we wszelkich dostępnych rejestrach publicznych oraz dokumentach upadłego. Mając więc na uwadze daleko idące skutki składania fałszywych oświadczeń we wniosku o ogłoszenie upadłości (m.in. odpowiedzialność karna, umorzenie postępowania upadłościowego) niekiedy korzystniej dla upadłego będzie owego wniosku nie złożyć, niż narazić się na wskazane w niniejszym artykule konsekwencje.

DAROWIZNA NIERUCHOMOŚCI PRZED OGŁOSZENIEM UPADŁOŚCI

Zgodnie z przepisem art. 27 ustawy Prawo upadłościowe, czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, są bezskuteczne, jeżeli zostały one dokonane nieodpłatnie. Co do zasady więc darowanie nieruchomości, udziału w niej, czy w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu, a także jakiegokolwiek innego przedmiotu, gdy dokonane w terminie wcześniejszym niż rok przed dniem ogłoszenia upadłości odniesie prawną doniosłość.

NIEODPŁATNE ROZPORZĄDZENIE PRAWEM PRZEZ OSOBĘ NIETYTUŁOWĄ

Jednakowoż, rozporządzenie swym prawem przez osobę nietytułową, może budzić uzasadnione wątpliwości, co do swej skuteczności. Dlaczego bowiem prawo miałoby dopuszczać podobne pokrzywdzenie wierzycieli w sytuacji, gdy darowanie nieruchomości spowoduje pogłębienie stopnia zadłużenia i zniweczy nadzieję pełnego zaspokojenia wierzycieli.

KOMPETENCJA SYNDYKA

Z pomocą w tym momencie przychodzą przepisy Prawa upadłościowego przyznające syndykowi kompetencję do zaskarżania czynności prawnych upadłego dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym w przepisach o ochronie wierzycieli (tj. do wystąpienia z tzw. skargą pauliańską). Uprawnienia wierzyciela w niniejszym przypadku, przejmuje więc syndyk, który składając do sądu skargę pauliańską (tj. pozew o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną) wszczyna postępowanie przeciwko obdarowanemu.

OCHRONA WIERZYCIELI PRZYZNANA W KODEKSIE CYWILNYM

Zgodnie z przepisem art. 527 § 2 Kodeksu cywilnego czynność prawna dłużnika dokonana jest z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się nietytułowy albo stał się nietytułowy w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Oznacza to, że z nietytułowością mamy do czynienia już w sytuacji, gdy stan majątkowy dłużnika powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela, a jeśli nawet istnieją szanse uzyskania zaspokojenia roszczenia, to wiązać będzie się to z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka. Inaczej, stan nietytułowości dłużnika w stopniu wyższym obejmuje utrudnienie i opóźnienie zaspokojenia. Chodzi przy tym o rzeczywistą nietytułowość dłużnika, ocenianą według chwili wystąpienia przez wierzyciela z akcją pauliańską, jak również chwili wyrokowania.

POGŁĘBIENIE STANU NIETYTUŁOWOŚCI

Można sobie wyobrazić więc sytuację, gdy darowizna nieruchomości, udziału w niej, czy w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu dokonana została w momencie istnienia zadłużenia wobec przynajmniej jednego lub większej liczby wierzycieli, a nieodpłatne darowanie w sposób istotny uszczupliło majątek dłużnika pogłębiając

tym samym jego niewypłacalność. Przy czym, należy zdać sobie sprawę, że dokonanie darowizny na rzecz osoby bliskiej pozwala domniemywać działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

OCENA DOKUMENTÓW UPADŁOŚCIOWYCH

Syndyk, będąc w posiadaniu wszelkich dokumentów upadłościowych, jest w stanie ocenić stopień niewypłacalności dłużnika w momencie dokonywania czynności darowania oraz jej wpływu na stan funduszy masy upadłości. W sytuacji, gdy dochody upadłego w dacie sporządzania planu spłaty wierzycieli, nie pozwalają na całkowite zaspokojenie wierzycieli, które byłoby możliwe w razie likwidacji przez syndyka darowanego przedmiotu upadłego, pokrzywdzenie jest bezsprzeczne. Utwierdza to jedynie przekonanie, że w dacie zawierania czynności darowizny upadły powinien był spodziewać się, iż nieodpłatne darowanie nieruchomości, udziału w niej lub udziału w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu w przyszłości uniemożliwi spłatę wierzycieli z jego majątku osobistego. Fakt dokonania darowizny opisanego przedmiotu znacznie wydłuża okres postępowania upadłościowego, zwiększając równocześnie jego koszty oraz opóźniając zaspokojenie wierzycieli.

SKUTEK WYTOCZENIA POWÓDZTWA

W razie skutecznego wytoczenia powództwa, postępowanie kończy się wyrokiem uznającym czynność darowizny za bezskuteczną względem masy upadłości. Syndyk może wówczas dochodzić zaspokojenia z przedmiotu darowizny, która wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszła z majątku dłużnika. Orzeczony względny charakter bezskuteczności czynności prawnej, stanowiącej podstawę wpisu do księgi wieczystej, nie przywróci jednak własności na rzecz upadłego, a tym samym nie spowoduje niezgodności stanu prawnego ujawnionego w księdze z rzeczywistym stanem prawnym w rozumieniu art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

BRAK PRZESŁANEK UZNANIA CZYNNOŚCI ZA BEZSKUTECZNĄ

Podstawa do wytoczenia powództwa w przedmiocie uznania darowizny za bezskuteczną nie wystąpi przeto, gdy czynność ta dokonana była w terminie wcześniejszym niż rok od dnia złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, a darujący nie znajdował się wówczas w stanie niewypłacalności. W przypadku gdy darowizna nastąpiła na chwilę lub na długo przed powstaniem stanu niewypłacalności dłużnika, może on być pewny co do jej skuteczności (przynajmniej na gruncie przepisów ustawy Prawo upadłościowe).

WSPÓŁPRACA UPADŁEGO Z SYNDYKIEM DO MOMENTU ZAKOŃCZENIA POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO

Jednym z elementów sentencji postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości jest wyznaczenie osoby syndyka. Od momentu doręczenia dokumentów upadłościowych – odpisu postanowienia oraz wniosku o ogłoszenie upadłości wraz z załącznikami, syndyk dysponuje wszelkimi niezbędnymi dokumentami potrzebnymi do skontaktowania się z upadłym.

ZAWIADOMIENIE UPADŁEGO O OGŁOSZENIU UPADŁOŚCI

To właśnie syndyk zawiadamia upadłego o ogłoszeniu jego upadłości, wskazując przy tym sygnaturę akt sprawy, oznaczając sąd i punkt sentencji ustanawiający go syndykiem. Jednocześnie upadły otrzymuje informację o utracie prawa zarządu oraz możliwości korzystania i rozporządzania mieniem wchodzącym w skład masy upadłości na rzecz syndyka właśnie. Co naturalne, czynności prawne upadłego dokonane po dacie uprawomocnienia się postanowienia w przedmiocie ogłoszenia upadłości, a dotyczące mienia wchodzącego w skład masy upadłości, będą z mocy prawa nieważne.

WYKAZ NIEZBĘDNYCH INFORMACJI I DOKUMENTÓW

Wykonując zobowiązanie sądu, syndyk uprawniony jest zobligować upadłego do wskazania i przedłożenia następujących informacji lub dokumentów:

- 1) Stanu oszczędności/ środków pieniężnych w gotówce na dzień składania oświadczenia;
- 2) Stanu oszczędności/środków pieniężnych na rachunku bankowym na dzień ogłoszenia upadłości i dzień składania oświadczenia, ze wskazaniem numeru rachunku bankowego i nazwy banku,;
- 3) Numerów ksiąg wieczystych, co do których upadły jest właścicielem/współwłaścicielem/użytkownikiem wieczystym;
- 4) Numerów rejestracyjnych pojazdów mechanicznych, których upadły jest właścicielem lub współwłaścicielem;
- 5) Sygnatur oraz stron postępowań administracyjnych, sądownoadministracyjnych, egzekucyjnych lub sądowych, których upadły jest stroną, ze wskazaniem sądu lub organu przed którym toczy się postępowanie;
- 6) Numeru polisy ubezpieczeniowej na życie oraz danych ubezpieczyciela oraz kopii polisy,
- 7) Przedłożenia umów o pracę, zlecenia, dzieło lub innych, które stanowią źródło przychodu upadłego;
- 8) Przedłożenia umowy najmu/innego dokumentu, z którego wynika uprawnienie upadłego do korzystania z lokalu mieszkalnego;
- 9) Przedłożenia dokumentów, z których wynika zakres i wysokość przysługujących alimentów;

- 10) Przedłożenia zeznań podatkowych/zaświadczeń o wysokości osiągniętego dochodu za okres od roku, w którym powstało pierwsze zobowiązanie pieniężne prowadzące do niewypłacalności upadłego (nie więcej niż za ostatnie 10 lat przed ogłoszeniem upadłości);
- 11) Udzielenia informacji składnikach majątku o wartości powyżej 5 000,00 złotych zbytych (sprzedanych, darowanych) przez upadłego w okresie ostatnich pięciu lat;
- 12) Przedłożenia oświadczeń o prowadzonych postępowaniach karych, w których upadły jest podejrzanym albo oskarżonym oraz o wydanych wobec upadłego wyrokach skazujących za przestępstwa lub przestępstwo skarbowego, względnie wyrokach warunkowo umarzających postępowania karne wraz ze wskazaniem właściwego organu oraz sygnatury sprawy;
- 13) Wskazania imion rodziców upadłego.

Wszelkie wskazane powyższej dane są niezbędne dla prowadzenia postępowania upadłościowego, dlatego też syndyk wyznacza odpowiedni termin na ich złożenie biorąc pod uwagę czas doręczania pism. Sam upadły natomiast powinien mieć świadomość doniosłości udzielanych przez niego informacji, które w toku postępowania upadłościowego podlegają pełnej weryfikacji. Przykładowo bowiem oświadczenie co do posiadanych pojazdów samochodowych weryfikowane jest w Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, kwestia prawa własności co do nieruchomości ujawniana jest zawsze przez Centralną Informację Ksiąg Wieczystych, z kolei informacja o postępowaniach toczonych z udziałem upadłego rewidowana jest w Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych.

SPOTKANIE W MIEJSCU ZAMIESZKANIA UPADŁEGO

Kolejnym istotnym etapem na drodze współpracy syndyka z upadłym jest osobiste spotkanie w miejscu zamieszkania upadłego, a w obecnych warunkach pandemicznych przynajmniej kontakt telefoniczny, pozwalające przedstawić syndykowi plan dalszego postępowania oraz odebrać od upadłego wymienione wiążące prawnie oświadczenia. W razie spotkania syndyk ma możliwość dokonania oceny warunków bytowych upadłego oraz odebrania od niego oświadczenia o wydaniu i wskazaniu syndykowi w jego sprawie całego posiadanego majątku, a także stanowiska co do prowadzenia działalności gospodarczej i posiadania ksiąg rachunkowych i ewidencji z nią związanych lub innych dokumentów. Oświadczenie takie może zostać również przesłane listownie na adres kancelarii syndyka.

INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

W toku postępowania upadłościowego, gdy brak jest składników majątku podlegających likwidacji lub gdy została już ona przeprowadzona, syndyk może zobowiązać upadłego do przedłożenia dalszych informacji niezbędnych dla prawidłowego sporządzenia planu spłaty wierzycieli. Wśród nich powinny znaleźć się przede wszystkim zestawienie miesięcznych kosztów utrzymania upadłego wraz z rachunkami je potwierdzającymi, dokumentacja lekarska potwierdzająca stan zdrowia opisany we wniosku o ogłoszenie upadłości, a także opis wykształcenia, doświadczenia

zawodowego i kwalifikacji (szczególnie wtedy gdy upadły nie pracuje, a syndyk wystosowuje odpowiednie zapytanie o zatrudnienie proponowane dla upadłego do Powiatowego Urzędu Pracy).

Odpowiednia współpraca między syndykiem a upadłym kończy się w momencie zakończenia postępowania upadłościowego i spłacenia wszelkich rat ustalonych w planie spłaty wierzycieli. Jest ona także gwarantem sukcesu postępowania upadłościowego w postaci jak najbardziej korzystnej dla wierzycieli i upadłego, dlatego też leży ona w jego najlepszym interesie.

SPOSÓB LIKWIDACJI MAJĄTKU W KONSUMENCKIM POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM

Wraz z początkiem postępowania upadłościowego aktualizuje się wobec upadłego obowiązek wskazania i wydania syndykowi całego swojego majątku oraz dokumentów dotyczących jego działalności (jeśli pozostaje w ich posiadaniu), rozliczeń, którymi w szczególności są księgi rachunkowe oraz inne ewidencje prowadzone dla celów podatkowych wraz z posiadaną korespondencją. Wypełniając ciążący na nim obowiązek, upadły umożliwia syndykowi przeprowadzenie postępowania likwidacyjnego polegającego na spieniężeniu posiadanych składników majątku.

PLAN LIKWIDACYJNY

Na dalszym etapie postępowania upadłościowego, syndyk sporządza spis inwentarza, zawierający wykaz składników majątku upadłego nadających się do zbycia wraz z ich oszacowaniem oraz planem likwidacyjnym. Istotne jest, by w planie likwidacyjnym zostały określone proponowane przez syndyka sposoby sprzedaży składników majątku upadłego, tryb oraz termin planowanej sprzedaży. Likwidacja nie jest bowiem niczym innym niż sprzedażą posiadanych przez upadłego ruchomości i nieruchomości w drodze przetargu lub z wolnej ręki, a uzyskane z niej sumy przeznaczone są następnie na zasilenie funduszy masy upadłości.

TERMIN

Sporządzony spis inwentarza wraz z planem likwidacyjnym syndyk przedkłada sędziemu w przeciągu 30 dni od dnia ogłoszenia upadłości.

ZASADA SAMODZIELNOŚCI SYNDYKA

Jedną z podstawowych zasad postępowania upadłościowego jest ta głosząca o samodzielności syndyka przy wyborze sposobu likwidacji masy upadłości. Dokonując owego wyboru syndyk obowiązany jest obrać taką drogę, która pozwoli na zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu przy uwzględnieniu kosztów powstałych przy likwidacji.

ZAWIADOMIENIE WIERZYCIELI ORAZ SĄDU

Wyjątkowo, tj. w przypadku likwidacji nieruchomości oraz gdy wartość oszacowania danego składnika masy upadłości wskazana w spisie inwentarza przekracza pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w trzecim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, syndyk obowiązany jest powiadomić o wybranym sposobie likwidacji i minimalnej cenie zarówno wierzycieli, jak i sąd.

Zawiadomienie takie powinno zostać dokonane w szczególności przed zamieszczeniem obwieszczeń o sprzedaży składników majątku w określonym obranym trybie (aukcja, przetarg, zaproszenie do składania ofert).

ZAKAZ DOKONANIA LIKWIDACJI W SPOSÓB OBRANY PRZEZ SYNDYKA

Dowolność syndyka w wyborze sposobu likwidacji składników masy upadłości może zostać ograniczona przez odpowiednie postanowienie sądu wydawane z urzędu lub w wyniku skargi na czynności syndyka. W treści postanowienia sąd zakazuje dokonania obranego przez syndyka sposobu likwidacji składnika masy upadłości, tudzież nie zgadza się na wskazaną minimalną cenę. Warunkiem wydania przedmiotowego postanowienia jest niezgodność likwidacji z prawem albo dążenie w ramach obranego sposobu likwidacji do pokrzywdzenia upadłego lub wierzycieli.

WSTRZYMANIE LIKWIDACJI

Jeżeli likwidacja prowadzona przez syndyka jest w toku, przed wydaniem wyżej omówionego postanowienia, sąd może wstrzymać likwidację danego składnika masy upadłości. Konieczne jest przy tym dokonanie stosownego powiadomienia syndyka i to jeszcze w dniu, w którym postanowienie o wstrzymaniu likwidacji zostało wydane. Sąd może się w tym celu skontaktować z syndykiem telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej.

MILCZĄCA ZGODA

W razie braku wstrzymania lub niewydania zakazu likwidacji danego składnika masy upadłości, syndyk może przystąpić do likwidacji po upływie czternastu dni od wystosowania do sądu zawiadomienia.

UPOWAŻNIENIE UPADŁEGO

W toku postępowania upadłościowego, dla zapewnienia jak najbardziej sprawnego jego przebiegu, syndyk może także zezwolić upadłemu na dokonanie przez niego sprzedaży posiadanych ruchomości. Upoważnienie takie ma charakter wyjątkowy i może dotyczyć np. ruchomości upadłego o charakterze kolekcjonerskim. Posiadane przez upadłego rozeznanie w tym zakresie powinno przysługiwać się do usprawnienia postępowania likwidacyjnego. Każdorazowo udzielone przez syndyka upoważnienie powinno wskazywać na przedmioty upadłego nim objęte oraz

określać warunki sprzedaży, a sprzedaż dokonywana na jego podstawie powinna pozostawać pod ścisłym nadzorem syndyka.

PRZEZNACZENIE FUNDUSZY NA ZASPOKOJENIE WIERZYCIELI

Sumy uzyskane w wyniku likwidacji składników majątku upadłego przeznaczone zostają następnie na zaspokojenie wierzycieli uczestniczących w postępowaniu upadłościowym. Dzieje się to na podstawie planu podziału składanego przez syndyka w toku postępowania, a obrazującego rozłożenie należności pośród wierzycieli – w zależności od posiadania przez wierzyciela zabezpieczenia na określonym składniku majątku, a dalej kategorii zgłoszonej wierzytelności i jej wysokości.

POKRYCIE KOSZTÓW LIKWIDACJI

Koszty dokonanej likwidacji wraz z wynagrodzeniem syndyka pokrywane są z masy upadłości.

PLAN SPŁATY – CZYM JEST I CO ZA SOBĄ NIESIE

Plan spłaty jest jednym z najczęstszych przedmiotów postanowień wydawanych przez sąd w konsumenckim postępowaniu upadłościowym. Wskazuje się w nim m.in. termin, wysokość oraz okres regulowania na rzecz wierzycieli należności wynikających z uznanych wierzytelności oraz kosztów postępowania. Sporządzenie projektu planu spłaty, od czasu nowelizacji przepisów prawa upadłościowego, leży w obowiązkach syndyka, który przedkłada go do sądu wraz z odpowiednimi dokumentami.

KRYTERIA UZNAWANIA WIERZYTELNOŚCI

Zasadniczo przystąpienie do sporządzania planu spłaty poprzedzone jest dokonywaną przez syndyka likwidacją składników majątku upadłego, z którego to uzyskana kwota zasila budżet przeznaczany miesięcznie na zaspokojenie wierzycieli. Jeżeli jednak, wobec braku majątku upadłego, nie ma możliwości spieniężenia jakichkolwiek środków trwałych, syndyk przystępuje do sporządzania projektu planu spłaty. Zgodnie z przepisami ustawy Prawo upadłościowe, w pierwszej kolejności projekt planu spłaty powinien wskazywać objętych nim wierzycieli, którzy w odpowiednim terminie, tj. 30 dni od dnia ukazania się obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, zgłosili przysługujące im wierzytelności. W razie większej liczby wierzycieli w planie spłaty wskazuje się ogólną sumę wierzytelności, jaką upadły dłużny jest zgłoszonym wierzycielom.

FUNDUSZE MASY UPADŁOŚCI PRZEZNACZANE NA ZASPOKOJENIE WIERZYCIELI

Dzięki współpracy między syndykiem a upadłym, po uzyskaniu odpowiednich informacji o jego miesięcznych kosztach utrzymania oraz ewentualnych wpływach do majątku (np. z tytułu umowy zlecenia), możliwe jest

oszacowanie całościowej kwoty pochodzącej z majątku upadłego przeznaczonej na zaspokojenie wierzycieli (**tzw. fundusze masy upadłości**). W tym miejscu należy zaznaczyć, że plan spłaty nie może zakładać zajęcia wynagrodzenia upadłego w kwocie wolnej od zajęcia, ustalonej na podstawie odpowiednich przepisów, to samo dotyczy alimentów, czy świadczeń 500+. Może jednak zdarzyć się taka sytuacja, w której dłużnik pozostaje bez zatrudnienia, w związku z czym nie można mówić o jakichkolwiek wpływach do masy upadłości. Wówczas należy liczyć się z tym, że syndyk wystąpi do odpowiedniego Powiatowego Urzędu Pracy z zapytaniem o pracę proponowaną dla upadłego zgodnie jego wykształceniem i wykazanim doświadczeniem. W odpowiedzi na takie pismo PUP wskazuje aktualne oferty pracy wraz z potencjalnym wynagrodzeniem, na podstawie którego syndyk ustala fundusze masy upadłości i sporządza projekt planu spłaty (w przepisach mowa bowiem o *możliwościach finansowych* upadłego). Upadły musi wiedzieć, że sąd akceptując taki plan spłaty, władny jest zobowiązać go do podjęcia wskazanego przez Urząd Pracy zatrudnienia.

USTALANIE MIESIĘCZNEJ KWOTY ZASPOKOJENIA WIERZYCIELA

Dysponując funduszami masy upadłości, syndyk sporządza projekt planu spłaty oszacowując procentowy udział wierzyciela w sumie wszystkich wierzytelności w określonej kategorii, by następnie w ramach tak obliczonego udziału przyznać mu stosunkową miesięczną kwotę przypadającą z funduszy masy upadłości. W planie spłaty powinny zostać ujęte także pełne koszty postępowania, które pokrywane są przez dłużnika.

DOPROWADZENIE DO UPADŁOŚCI LUB ISTOTNE ZWIĘKSZENIE JEJ STOPNIA A OKRES PLANU SPŁATY

Dla ustalenia planu spłaty istotne znaczenie ma informacja, czy upadły doprowadził do swej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa (por. art. 491(15) Prawo upadłościowe). Doprowadzenie do niewypłacalności lub istotne zwiększenie jej stopnia wpływa bowiem na okres ustalany przez sąd, w jakim upadły będzie musiał spłacać ciężące na nim zobowiązania (co do zasady nie powinien on przekraczać 36 miesięcy). Innymi słowy, im bardziej upadły przyczynił się do swej niewypłacalności, tym na mniej korzystny okres ustalany jest dla niego plan spłaty. Oceniając działania dłużnika, syndyk sporządzający projekt planu spłaty, analizuje daty, wysokości zaciąganych przez dłużnika zobowiązań oraz szansę na ich spłatę, jaka istniała w dniu zaciągnięcia zobowiązania. Jeżeli zatem upadły zaciągał zobowiązania w dacie, kiedy dysponowane przez niego środki majątkowe nie pozwalały już realnie na ich spłatę i był tego świadomy, bez wątpienia doprowadził on do pogłębienia swego stanu niewypłacalności.

SUMA UMARZANYCH ZOBOWIĄZAŃ

Kolejną istotną informacją, jaka musi zostać ujęta w planie spłaty jest suma zobowiązań umorzonych po wykonaniu planu spłaty, tj. suma wynikająca z całej kwoty przypadającej wierzycielom, której upadły nie spłaci pomimo zrealizowania planu. Przy czym jeżeli w ramach wykonania planu spłaty dojdzie do uiszczenia 50% uznanych zobowiązań objętych planem spłaty, nie może on zostać ustalony na okres dłuższy niż dwa lata. Gdy natomiast plan

spłaty zakłada zaspokojenie co najmniej 70% zobowiązań wierzycieli objętych planem spłaty, okres jego obowiązywania nie może być dłuższy niż rok.

ZGŁASZANIE ZASTRZEŻEŃ

Gdy projekt planu spłaty został już sporządzony, syndyk przesyła go wraz z uzasadnieniem upadłemu oraz wszystkim wierzycielom uczestniczącym w planie spłaty. W terminie 14 dni od dnia doręczenia ww. projektu planu spłaty, wierzyciele oraz upadły zobowiązani są do wyrażenia co do niego swego stanowiska (co dotyczyć może wysokości ujętej wierzytelności, czy kwoty zaspokojenia przeznaczonej dla danego wierzyciela). Uchybienie terminu powoduje złożenie przez syndyka projektu planu spłaty do sądu wraz z podaniem informacji o braku stanowiska ze strony określonego wierzyciela i jego przyczynie.

POSTANOWIENIE O USTALENIU PLANU SPŁATY WIERZYCIELI

Ostatecznie, plan spłaty wierzycieli, sporządzany na podstawie projektu przedłożonego przez syndyka, ustalany jest przez sąd w formie postanowienia. Wydanie postanowienia jest równoznaczne z zakończeniem postępowania i zobowiązaniem dłużnika do regulowania ciążących na nim zobowiązań wynikających z planu spłaty, zwyczajowo od 20 dnia pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym uprawomocni się postanowienie sądu.

KWOTA WOLNA OD ZAJĘCIA W POSTĘPOWANIU UPADŁOŚCIOWYM

Wraz z ogłoszeniem upadłości, majątek upadłego staje się masą upadłości, która ma służyć do zaspokojenia jego wierzycieli.

W skład masy upadłości wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego, z wyjątkami określonymi w ustawie. Oczywiście jest, że upadły nie może zostać bez żadnych środków do życia.

Od dnia wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnik traci prawo do zarządu swoim majątkiem.

KWOTA PODLEGAJĄCA POTRĄCENIU

Syndyk może potrącić kwotę 50 % wynagrodzenia upadłego, które będzie wchodzić do masy upadłości. Należy jednak pamiętać, że syndyk nie ma prawa potrącić kwoty minimalnego wynagrodzenia zgodnego z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej. W 2020 r. jest to kwota 2600 brutto, czyli 1920,62 netto (art. 833 Kodeksu Cywilnego. w zw. z art. 87'1 Kodeksu Pracy). Wolna od zajęcia jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po

odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Przy czym dotyczy to jedyne sytuacji, gdy dłużnik nie posiada zobowiązań alimentacyjnych. Jeżeli pracownik jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, wyżej wskazana kwota ulega zmniejszeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy. Warto również zwrócić uwagę, że na szczególną regulację art. 63 ust. 1a–1d p.u., która dotyczy dłużników będących osobami fizycznymi. Prawo upadłościowe rozróżnia sytuacje dłużnika na którego utrzymaniu pozostają inne osoby jak i sytuacje osób, które nie utrzymują innych osób. W przypadku ogłoszenia upadłości osoby fizycznej, na której utrzymaniu nie pozostają inne osoby, do masy upadłości nie wchodzi również część dochodu upadłego, która łącznie z dochodami wyłączonymi z masy upadłości na podstawie art. 63 ust. 1 p.u. odpowiada kwocie stanowiącej 150% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Dochód ten w 2020 r. wynosi 701,00 zł, a więc 150% tej kwoty wynosi 1051,50 zł. Jest to kwota, którą upadły może swobodnie dysponować, niezależnie od źródła jej pochodzenia (może to być dochód z umowy o pracę, z umowy cywilnoprawnej, z praw autorskich, z działalności wykonywanej osobiście).

OGŁOSZENIE UPADŁOŚCI OBOJGA MAŁŻONKÓW

W myśl zasady wyrażonej przez przepisy Prawa upadłościowego, upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. Jeżeli więc dana osoba nieprowadząca działalności gospodarczej nie będzie już w stanie spłacać swoich zobowiązań pieniężnych, zaistnieje przesłanka do ogłoszenia jego upadłości konsumenckiej. By do tego doszło, dłużnik musi w pierwszej kolejności złożyć do właściwego dla niego sądu ze względu na miejsce zamieszkania, wniosek o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej.

DWA WNIOSKI, JEDNO PISMO PROCESOWE

W praktyce, często zdarzają się sytuacje, gdy w stanie niewypłacalności znaleźli się oboje małżonkowie. Im także przysługuje prawo do złożenia odpowiedniego wniosku, a procedura w tym zakresie będzie niewiele odbiegać od standardowej. Każdy z małżonków z osobna, obowiązany jest przedłożyć wniosek o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej we właściwym dla niego sądzie. Jednakowoż, celem łącznego rozpoznania sprawy małżonkowie mogą złożyć swe opłacone wnioski w ramach jednego pisma procesowego zawierającego wniosek o łączne rozpoznanie spraw, pod warunkiem jednak, że właściwy jest dla nich ten sam sąd.

POŁĄCZENIE SPRAW DO WSPÓLNEGO ROZPOZNANIA

Złożenie wniosków w tym samym piśmie procesowym (a właściwie piśmie przewodnim), nie gwarantuje jednak wspólnego rozpoznania spraw danego małżeństwa. To w gestii sądu pozostaje bowiem decyzja co do rozdzielenia lub połączenia spraw poszczególnych małżonków. Połączenie wystąpi najczęściej, gdy sąd nie ma wątpliwości, iż małżonkowie mają te same zobowiązania zaciągnięte w ramach wspólnego majątku małżeńskiego. Jednakowoż,

połączenie takie i prowadzenie sprawy pod jedną sygnaturę, nie niweczy konieczności rozpoznania z osobna wniosku poszczególnego małżonka dla poprawnej weryfikacji, czy w każdym przypadku wystąpiły przesłanki wystarczające dla ogłoszenia upadłości.

Należy więc liczyć się z sytuacją, w której okoliczności przedstawione we wniosku jednego z małżonków okażą się wystarczające dla ogłoszenia jego upadłości, natomiast w przypadku drugiego z nich nie (np. w sytuacji świadomości i celowości działania tej osoby z pokrzywdzeniem wierzycieli). Sąd będzie więc zobowiązany w nakreślonym przypadku wydać postanowienie w przedmiocie ogłoszenia upadłości pierwszego z małżonków, a co do drugiego z nich wniosek oddalić i ewentualnie oczekiwać na wniesienie przez niego zażalenia.

Jeżeli jednak rozpoznanie obu wniosków przebiegło pomyślnie, sąd wydaje postanowienie w przedmiocie ogłoszenia upadłości każdego z małżonków, wskutek czego cały ich majątek wspólny wejdzie do masy upadłości małżonka, w stosunku do którego sąd wydał wcześniejsze postanowienie o ogłoszeniu upadłości.

PRZEKAZANIE SPRAWY SYNDYKOWI

Następstwem takiego rozstrzygnięcia jest przekazanie sprawy wyznaczonemu dla obojga z małżonków syndykowi. Przejmuje on bowiem w zarząd majątek upadłościowy tych konsumentów, a dzięki posiadaniu akt sprawy obojga upadłych prowadzących wspólnie gospodarstwo domowe, zyskuje on zupełny obraz prowadzonej sprawy. Jest to szczególnie pomocne, gdy małżonkowie mają tych samych wierzycieli oraz ten sam adres zamieszkania. Wspólne prowadzenie upadłości małżonków niesie za sobą wiele korzyści, wśród których wyróżnić można choćby ułatwiony dostęp do informacji (niekiedy w razie niemożności skontaktowania się z jednym z małżonków, drugi pomaga w przekazywaniu kluczowych informacji), czy skrócenie czasu przeznaczonego przez syndyka na spotkania z upadłymi (spotkanie z małżeństwem wymaga od syndyka mniej poświęconego czasu, niż byłoby to w przypadku dwóch niezależnych od siebie upadłości).

SKUTKI OGŁOSZENIA UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Osoba ogłaszająca upadłość konsumencką traci zarząd nad swoim majątkiem, który od tej chwili przejmuje syndyk. Dłużnik ma obowiązek współpracować z syndykiem, udostępniać mu wszelkie niezbędne dokumenty i poinformować go o wszystkich składnikach swojego majątku. W skład masy upadłości wchodzi cały majątek dłużnika i ma on służyć zaspokojeniu wierzycieli (art. 61 i 62 ustawy Prawo upadłościowe). Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe, czynności prawne upadłego dotyczące mienia wchodzącego w skład masy upadłości są nieważne. W obowiązującym stanie prawnym upadłość konsumencka może przybrać zarówno model likwidacyjny, co wiąże się z ustaleniem planu spłaty, jak i model układowy (restrukturyzacyjny – art. art. 491(22)– 491(23) ustawy Prawo upadłościowe).

SPIENIĘŻENIE MAJĄTKU

Spieniężenie majątku może wiązać się ze sprzedażą domu lub mieszkania dłużnika, co często wówczas jest największą bolączką upadłego. W skład masy wchodzi również część wynagrodzenia za pracę w kwocie podlegającej zajęciu. Podczas postępowania upadłościowego cały wspólny majątek małżonków wchodzi w skład masy upadłości i nie może zostać w żaden sposób podzielony (art. 124 ust. 1 zd. 2 ustawy Prawo upadłościowe). Małżonek upadłego może dochodzić swoich należności z tytułu np. udziału w prawie własności nieruchomości, na ogólnych zasadach w trakcie postępowania upadłościowego, czyli musi zgłosić swoją wierzytelność sędziemu komisarzowi. Warto podkreślić, że do masy upadłości nie wchodzi przedmioty służące wyłącznie małżonkowi upadłego do prowadzenia działalności gospodarczej lub zawodowej, choćby były objęte majątkową wspólnością małżeńską, z wyjątkiem przedmiotów majątkowych nabytych do majątku wspólnego w ciągu 2 lat przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 124 ust. 5 ustawy Prawo upadłościowe). Inną konsekwencją upadłości konsumenckiej jest konieczność realizowania ustalonego następnie planu spłaty. Dopiero po zakończeniu realizacji planu spłaty pozostałe zobowiązania mogą zostać umorzone. Warunkiem jest jednak dobrowolne, rzetelne i zgodne z harmonogramem regulowanie należności. Dłużnik jest zobowiązany do przedstawiania sprawozdań z realizacji planu spłat, każdego roku w określonym czasie. Co ważne, raport ten powinien zawierać informacje o dochodach upadłego, spłaconych kwotach, nabytych składnikach majątku. Do sprawozdania upadły dołącza kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

POZYTYWNE SKUTKI UPADŁOŚCI KONSUMENCKIEJ

Mimo trudności, na które narażony jest dłużnik, upadłość konsumencka niesie ze sobą wiele pozytywnych konsekwencji. Jedną z nich jest zawieszenie, a następnie umorzenie postępowań egzekucyjnych, co następuje z mocy prawa. Oznacza to, że upadły nie musi składać żadnych wniosków do komornika, żeby zaistniał dla niego opisany wyżej skutek. Wraz z ogłoszeniem upadłości prowadzone postępowanie egzekucyjne zostaje zawieszone, a gdy postanowienie o ogłoszeniu upadłości staje się prawomocne, następuje umorzenie postępowania egzekucyjnego. Co więcej, przez cały czas trwania postępowania upadłościowego, a także po jego zakończeniu nie mogą zostać wszczęte nowe postępowania egzekucyjne dotyczące wierzytelności powstałych przed dniem ustalenia planu spłaty. Dodatkowo wraz z ogłoszeniem upadłości przestają być naliczane odsetki od długów, co oznacza, że zadłużenie upadłego nie będzie się już od tej pory zwiększać. Po likwidacji majątku następuje spłata wierzycieli, a dłużnik może zawnioskować o przydzielenie mu kwoty na cele mieszkaniowe. Sąd ma możliwość udzielić upadłemu wsparciu w sytuacji, gdy mieszkanie upadłego zostało w toku postępowania wystawione na sprzedaż.

Najważniejszym skutkiem upadłości konsumenckiej jest jednak możliwość spłaty choć części długów oraz umorzenie niektórych zobowiązań. Oznacza to, że dłużnik dostaje szansę na rozpoczęcie życia bez długów, obecności komornika i egzekucji. Często upadłość prowadzi do całkowitego przewartościowania dotychczasowego życia, ustalenia nowych reguł i sposobów gospodarowania pieniędzmi. Skutkiem upadłości jest też przede wszystkim odzyskanie spokoju i

równowagi psychicznej dłużników, którzy dzięki prowadzonemu postępowaniu mogą z nadzieją spojrzeć w przyszłość.